

Bernard Lievegoed

Menneskehetens åndelige utvikling

Det irske bardekvadet er hentet fra boken *Mänsklighezens andliga utveckling: gamla och nya mysterier* av Bernard Lievegoed (1990). Boken er oversatt til svensk og utkom på Telleby Bokförlag, 1993.

I bokens forord skriver Lievegoed: «Bak 1990-tallets minst sagt turbulente utvikling gjemmer det seg noe helt annet enn politisk og økonomisk strid: en strid mellom åndelige vesen.

Rudolf Steiner forutsa at denne striden skulle nå sin kulminasjon mot slutten av 1900-tallet. Siden høsten 1989 har dette vist seg helt klart. Den store åndskampen er i full gang. Det har oppstått en sterk lengsel etter fornyelse, og hvor dette leder hen, er ennå helt åpent. Akkurat nå gjelder det foruten god vilje også å utvikle evne til innsikt. Det er derfor nødvendig å lære å kjenne verdenssituasjonens åndelige bakgrunn.

Vi bringer her det første kapittelet fra boken.

Den store striden mellom åndelige vesen

I de siste årtier av vårt århundre befinner menneskeheten seg i en utvikling som kan sammenlignes med en «bølge» som strømmer fram med voldsom fart, og der alt kastes om hverandre.

Utvikling er ingen kontinuerlig prosess, men skifter mellom rolige perioder der det som oppnås stabiliseres, og kriserperioder der de gamle formene må kastes overbord og nye møysommelig erobres, for at utviklingen skal kunne gå videre.

Slik kan den som kjenner til lovmessighetene i menneskehetens utvikling, forutsi denne utviklingens krisepunkter. Ettersom de nå handler om en utvikling av mennesker som har mulighet til å tilkjempe seg en fri vilje, kan man i sannhet forutsi at en krise kommer til å inntreffe, men utgangen av krisen er ikke forutsigbar. Om den blir positiv,

avhenger av om menneskene utfra sin frie vilje vil kjempe tilstrekkelig for en god løsning.

Derfor kunne Rudolf Steiner ved 1900-tallets begynnelse peke ut det lovbundne øyeblikket for en krise eller en «bølge». Han kunne også beskrive karakteren av det nye innholdet og de former som kreves, og også hvordan motstandskreftene skulle komme til å oppføre seg. Utgangen av hva han kalte «den store striden mellom de åndelige vesener» ved tusenårsskiftet forble dog uvisst, ettersom den avhenger av de frie menneskenes innsats.

Akkurat nå (1990) ser vi at tidens strøm er full av bølger og virvler som formes og forflytter seg med utrolig kraft. Hovedproblemet i den nåværende striden er hvorvidt frøet til en ny fase for de kommende årtier, hvor integrering blir nødvendig, kan legges der hvor gamle motsatte utviklingslinjer må overbygges. For å kunne holdet blikket klart under denne stridsperioden, trenger vi kunnskap om menneskehetens differensieringsprosess.

Foruten opplysningen om karakteren av den åndelige striden som nærmest seg, har Rudolf Steiner ved slutten av sitt liv gitt oss kunnskap om en ny åndelige utviklingsvei som han betegnet som et nytt steg på menneskets utviklingsvei. Denne «mysterieskole» må lede til integrering, til møtet mellom de gamle, ulikt orienterte, mysterieskolene. Erkeengelen Mikael, den nåværende tidsånd, vil denne integreringen, men han venter til mennesket selv tar en viljesbeslutning om å virke for denne åndelige oppgaven. Derfor kan vi kalle den nye mysterieskolen for en Mikaelsskole.

Det som en gang ble differensiert, må nå integreres. Det er vår tids oppgave. Begrepet differensiering innebærer at mange former og profiler skapes. Derfor er også områdene der kampen om integreringen skjer, svært ulike. Det handler om enkeltstående mennesker, menneskegrupper, nasjoner og kontinenter. Hvordan ser da det enkelte menneskets problematikk ut? I *tankefæren* blir det vår oppgave å møte og underbygge tanker med andre mennesker som

iakttar og forklarer den såkalte virkeligheten på fullstendig annerledes måter.

Da Rudolf Steiner behandlet de 12 verdensanskuelsene i foredraget om *Den menneskelige og den kosmiske tanken* (GA 151), viser det seg at alle de som kaller seg f.eks. spiritualister, materialister eller realister (for bare å nevne de viktigste verdensanskuelsene), bare kjenner til hver deres tolvtedel av helheten. Bare den som tankemessig kan gjennomleve alle 12 anskuelsene, er en riktig filosof. Men for å oppnå dette, trengs vanligvis mer enn et liv.

I *følelsessfæren* hersker en syvfoldighet. Denne er et uttrykk for planetkrefte i menneskets sjel, og bestemmer den personlige måten å reagere på, hvilket til hverdags viser seg som sjelslegning eller sjelsstemning. Dette viser seg også i filosofiske retninger slik som gnostisismen, logismen, voluntarismen, empirismen, mystisismen, transcendentalismen og okkultismen. Hvert menneske har gjennom sitt karma framfor alt en forbindelse med en av disse planetkvalitetene.

I *viljesfæren* råder frihet. Her avhenger det helt av den enkeltes viljesytring gjennom en gerning som vil være god eller ond.

Den «gode gerningen» er alltid avhengig av omstendighetene. Den må oppfattes intuitivt i hver situasjon. Det som viser seg å være riktig i dag, kan være feilaktig i en lignende situasjon i morgen. Det som består er bare viljen til å gjøre det gode, til tross for alle gangene man mislykkes. Alle stivnede handlingsmåter gjennom ulike lover og forskrifter hindrer det myndige mennesket å gjøre den situasjonsnødvendige riktige gerningen. I løpet av menneskehetens utviklingsvei forandrer også oppfatningen seg av hva som er godt og ondt.

En individuell karmisk differensiering er bare ett av de nivåer hvor det virker en særskilt innflytelse. Der virker den ut av det fortidige, velkjente, som differensieringen i raser, folkeslag, religion og kultur. Hele denne virvelen av ulikheter og motsetninger er et ideelt arbeidsområde for luciferiske og ahrimanske vesener.

Lucifer skjenker oss visstnok en dyptgående innsikt, men den formidles som den «eneste rette» forestillingen, følelsen eller ønsket. Lucifer er opphavet til fanatismen og fundamentalismen: den hovmodige oppfatningen av at man selv representerer det eneste rette standpunktet.

Fundamentalismen har trengt inn i alle religioner og verdensanskuelser og også i vitenskapen, og den har forårsaket feiltrinn. Det åndelige har blitt dogmatisk begrenset til kun en tilnærming. På grunn av sin autoritet innenfor antroposofien kunne Rudolf Steiner skape toleranse og samarbeid mellom de ulike karmiske strømningene. Men umiddelbart etter hans død begynte den fundamentalistiske striden mellom «vi og de andre». Denne situasjonen kunne bare overvinnes gjennom enkelte menneskers absolutte vilje om å skape samarbeid uavhengig av forskjellene. Her skal et særskilt navn nevnes: Willem van Emmichoven.

Ahriman er ånden bak materialismen, hvor vitenskap og kultur bare kan erkjenne det som kan forklares og utforskes materielt. Ahriman er også maktbegjærets vesen, som vil ødelegge alle menneskenes åndelige opplevelser, vurderinger og synspunkt. Han forsøker å oppnå dette gjennom å vekke mistro overfor hverandres intensjoner, for til slutt å slippe løs striden mellom alle og enhver.

Ahriman forsøker å virkeliggjøre menneskets fremtidige åndelige utvikling allerede nå, men på en materiell måte, for gjennom dette å lede mennesket bort fra dets åndelige behov. Han mål er en biokjemisk sykepleie, undervisning bygd på et materialistisk menneskesyn og en økonomi hvor penger gir makt til å tvinge ens egen vilje på andre. Så snart man motarbeider Ahriman, løper man en risiko for å utsettes for sosial avvising og ikke sjelden forfølgelse, ja til og med mord, tortur og forvisning.

Men midt i denne virvelen av onde hendelser virker også positive krefter. Rudolf Steiner har uttalt at framstående individualiteter fra helt ulike åndelige retninger vil komme til å være inkarnert ved tusenårsskiftet for i *fellesskap* å skape lys i mørket.

Det er kun mulig å snakke om dette utfra egen erfaring og personlige møter. I 1968, som var slutten på 1900-tallets andre tredjedel, kunne ungdommer protestere mot den stivnede vitenskapen og mot økonomisk maktmisbruk, men deres kritikk medførte ingen nye ideer, følelser eller åndelige mål. Deres edle intensjoner ble avledet i retning av en foreldet marxisme. Man lot seg forlede av sosiale ideer som viste seg å være skinnløsninger. Man mente at all kunnskap, også sannhet og idealer, skulle kunne oppnås gjennom demokratiske prosedyrer. «One man one vote» ble nøkkelordet

for alle problemer. Forgjeves forsøkte jeg på den tiden å forklare for studentene at man ikke får høyere innsikt gjennom å finne et gjennomsnitt av en mengde ulike meninger.

De siste fem årene av 80-tallet har jeg sett flere unge våkne mennesker som utfra en førfødsel-beslutning har søkt etter innsikt på et åndelig plan, og som står klare til å gjøre en sosial innsats, og som da går ut fra mindre illusoriske målsetninger. Det er disse som må føre kampen på det åndelige planet i det neste århundrets første tredjedel. Den eldre generasjonen har plikt til å vise dem noe som de kan bekrefte ut fra sitt førfødselige, men ennå ikke bevisste, livsmål. Derfor må vi selv avholde oss fra enhver dogmatisk og fundamentalistisk tanke, og kun vise det som har blitt en virkelig, gjennomlevd sannhet inni oss.

Det som en gang ble differensiert, må nå integres. Dette er en kulturoppgave for bevissthetssjelen der jegets utvikling står i sentrum, en jeg-utvikling som enten kan føre til egoisme eller til et vesen som handler fritt ut fra en åndelig innsikt. Men den enkeltes innsikt er kun en innsikt ut fra *en eneste* karmisk betinget åndelig kvalitet. For å kunne stå imot angrepene fra Ahriman og Lucifer, trengs en høyere innsikt og en større sikkerhet som oppstår når flere ulike kvaliteter møter og befrukter hverandre. Når to er forbundet gjennom en overpersonlig streben, da blir en høyere åndelig virkelighet virksom i verden.

Når man er ensom, kan man virke på det åndelige planet under englevesenets innflytelse. Når to eller flere samarbeider ut fra virkelige menneskemøter, kan man oppnå erkeengelnivå, og med videre utvikling også arkainivå, som er tidsåndens nivå. Da blir det mulig å oppfylle det som tidsånden forventer av oss mennesker.

Denne tidsånd er nå Mikael, det høyeste solvesenet. Mikael står midt blant de øvrige seks planetenglene: Orifiel, Sakariel, Samael, Anael, Rafael, Gabriel. De er representanter for Saturn-, Jupiter-, Mars-, Venus-, Merkur- og månekvalitetene. Mikael står også som solånd midt blant dyrekretsens tolv kvaliteter.

Fram til den nye tidens begynnelse, på 1400-tallet, var det syv- og tolv-tallets hierarkier som formidlet sine vesenskvaliteter via menneskehetsutviklingens

viktigste sol-makt: Mikael, «Kristi ansikt». Mikael sørget for at de ulike hierarkienes gudegaver ble harmoniserte til menneskehetsevolusjonens fremme.

Etter 1400-tallets innså Mikael at det trengtes et nytt steg: Menneskeheden måtte lære seg å fullføre harmoniseringen ut fra *egen* frie vilje.

Men Lucifer, Mikael motstander, aksepterte ikke dette. Det oppstod da en deling innenfor hierarkiene. Under ledelse av Orifiel, Saturns erkeengel, besluttet hierarkiske vesenene fra hver planet å gjennomtrengte menneskene med sine impulser på en ufri måte, ved å ta avstand fra Mikael.

Derigjennom oppstod det etter 1400-tallets slutt en nydifferensierings-impuls som ytret seg blant annet gjennom dannelsen av de moderne nasjonene. Disse atskiller seg fra hverandre gjennom grenser og ulike økonomiske systemer, og de fører en rekke kriger mot hverandre. De siste to krigene har vi opplevd i dette århundret.

Så har det på den ene side oppstått en økt individuell bevissthet som sprer seg gjennom alle befolkningslag, og på den annen side en tiltakende fiendtlighet mellom nasjoner, folkeslag og raser.

Mikael hisser ikke menneskene opp til fanatisme. Han venter på at de viljesimpulsene skal vokse fram som menneskene kunne lære å kjenne i solsfæren før fødselen. Og så kan vi se at ved siden av de kreftene som hører til fanatisme og splittelse, våkner flere og flere mennesker opp til sin oppgave gjennom selv å virke for møter og integrering.

Denne impulsen oppstår verden over og er svært positiv. Menneskene forsøker å samtale og samarbeide, til tross for alle de atskillende kreftene.

Også på det politiske området oppstår denne impulsen, f.eks. i streben etter å forene Europa eller økonomisk å søke samarbeid over grensene, selv om bildet blir sterkt tilgrumset av motstridende krefter.

Den åndelige striden oppstår i de egne omgivelsene: i yrkeslivet, i ulike fusjonsprosesser og i politikken. Hele tiden ligger Ahriman på lur for å så mistro mot andres intensjoner i stort som i smått.

Parallelt med den positive streben oppstår stadig nye oppsplittinger i kirkesamfunn, innenfor foreningslivet og mellom ulike folk.

Teksten er oversatt til norsk fra svensk av Sissel Jenseth